

|                       |            |            |        |            |
|-----------------------|------------|------------|--------|------------|
| Primljeno: 22.04.2019 |            |            |        |            |
| Org. jed.             | Klas. znak | Redni broj | Prilog | Vrijednost |
| 02                    | 631        | 19         | 39     | 3          |

**AGENCIJA ZA KONTROLU I OBEZBEDJIVANJE**  
**KVALITETA VISOKOG OBRAZOVAJA**  
**PODGORICA**

Odlukom Agencije za kontrolu i obezbedjivanje kvaliteta visokog obrazovanja br. 02-631/19-38/2 od 22.03.2019 godine, imenovana je Komisija za akreditaciju studijskog programa akademskih master studija „**Poslovni menadžmen**” Fakultetu za poslovni menadžment u Baru u sastavu:

**Prof. dr Janko Radulović, predsjednik Komisije,**

**Prof. dr Milanko Čabarkapa, član Komisije**

**Prof. dr Rajko Gnjata, član Komisije**

Komisiji je dat ozbiljan zadatak da izvrši analizu **Zahtjeva za akreditaciju master akademskih studija „Poslovni menadžment” na istom Fakultetu.**

Komisija je u obavezi da pripremi Izveštai o akreditaciji navedenih studijskih programa uzimajući u obzir svu dostavljenu relevantnu dokumentaciju ali i svoje utiske i zaključke stečene kroz neposredan uvid u činjenično stanje. Komisija je u obavezi da u dostavljenom Izveštaju o ocjeni kvaliteta ovog studijskog programa, Agenciji predočiti stav o uskladenosti ovog studijskog master programa sa profesionalnim potrebama, zahtjevima tržišta rada i usvojenim standardima i kriterijumima

Detaljnou analizom Zahtjeva za akreditaciju akademskih master studija „Poslovni menadžment” kao i priložene dokumentacije Komisija ocjenjuje da su ponudjeni

materijali kvalitetno pripremljeni i da pružaju obilje informacija o radu i aktivnostima na Fakultetu za poslovni menadžment u Baru.

Polazeći od odredbi Pravilnika o standardima i normativima za akreditovanje studijskog programa akademskih master studija, Komisija za akreditaciju Agenciji za kontrolu i obezbeđivanje kvaliteta visokog obrazovanja, podnosi sjedeći

## **IZVJEŠTAJ**

### **1.Uvod**

Komisiji su bili dostupni obimni materijali vezani za ovu problematiku kao i važeća zakonodavna regulativa iz ove oblasti tako da je sačinjena sledeća analiza po pojedinim segmentima.

#### **Opšti podaci o visokoškolskoj ustanovi**

Fakultet za poslovni menadžment u Baru osnovan je marta 2005 godine kao privatna visokoobrazovna ustanova sa svojstvom pravnog lica, registrovana kog Privrednog suda u Podgorici. Sjedište Fakulteta je u Baru, ulica Maršala Tita br.7.

Fakultet je akreditovan i licenciran 2005 godine za studijske programe osnovnih trogodišnjih, akademskih studija: Menadžment u finansijskom poslovanju; menadžment u carini, špediciji i osiguranju; Menadžment u poslovno-civilnoj bezbednosti; Poslovna informatika. Fakultet je 2006 godine akreditovan i licenciran i za nove studijske programe: Poslovno-pravni engleski jezij i poslovna psihologija. Akreditovanje i licenciranje su izvršili Savjet za visoko obrazovanje i Ministarstvo prosvete Crne Gore.

Fakultet za poslovni menadžment ostvaruje osnovnu djelatnost realizacijom akreditovanih i licenciranih studijskih programa u skladu sa zakonom i važećim pravilima studiranja na svim nivoima studija, zasnovanim na Evropskom sistemu prenosa kredita (ECTS-European Credit Transfer System). Fakultetu je omogućeno da može realizovati studijske programe u saradnji sa domaćim i sa inostranim

ustanovama u skladu sa zakonom i drugim propisima. Takav oblik organizovanja nastave omogućuje Fakultetu da za realizaciju usaglašenih zajedničkih programa sa stranim institucijama, sprovodi programe dvojnih diploma. Fakultet obavlja sledeće djelatnosti: obrazovanje u oblasti primijenjenih društvenih, prirodnih i tehničkih nauka(80325); izdavačka djelatnost(22910); djelatnost biblioteke(92511), Ispitivanje tržišta i ispitivanje javnog mnjenja(74130); računovodstveni i knjigovodstveni poslovi kontrole, konsalting i menadžment posla (74140) kao i druge stručne poslove koji služe djelatnosti upisanoj u registar, u manjem obimu i povremeno. Kako je visoko obrazovanje osnov za razvoj društva na bazi znanja, misija Fakulteta je da kroz obrazovanje, naučnoistraživački rad i učešće u razvoju društvene zajednice i druge aktivnosti obezbijedi najviše standarde za sticanje znanja i vještina u skladu sa planovima i programima studija. Radi ostvarivanja svoje misije Fakultet je trajno opredijeljen ka unapredjivanju kvaliteta studija kako bi bio što čvršće integrisan u jedinstveni Evropski prostor visokog obrazovanja. Otuda su svi studijski program, na svim nivoima studija organizovanj po Bolonjskom konceptu.

Fakultet za poslovni menadžment je uspostavio saradnju sa više ustanova visokog obrazovanja iz okruženja: Univerzitet "Union Nikola Tesla" iz Beograda i Fakultet za pravne i poslovne studije "Dr Lazar Vorkapić" iz Novog Sada. Od ranije datira uspostavljena saradnja između Fakulteta i Opštine Bar, Uprave carina Crne Gore, Crnogorske komercijalne banke, Centralne banke CG, Luke Bar, Uprave policije, Jadroagenta Bar, agencije za nacionalnu bezbednost CG, Aerodroma CG, Lovćen osiguranja i drugih institucija.

Organizaciona struktura i djelatnost Fakulteta za poslovni menadžment je **uporediva** sa studijskim programima Fakulteta za pravne i poslovne studije "Dr Lazar Vorkapić" iz Novog Sada i Beogradskom bankarskom akademijom, što je veoma značajno za dalji organizovan rad Fakulteta.

Fakultet je imao prvu reakreditaciju programa osnovnih studija 2009 godine na period od pet godina za programe: Menadžment u finansijskom poslovanju; Menadžment u carini, špediciji i osiguranju; Menadžment u poslovno-civilnoj bezbednosti i Poslovna psihologija. Tada nijesu reakreditovani studijski program:

Poslovna informatika i Poslovno-pravni engleski jezik jer u periodu od akreditacije do dobijanja licence, nije bilo kandidata zainteresovanih za upis ovih studijskih programa.

Druga reakreditacija osnovnih akademskih studija na ovom Fakultetu je izvršena 2014 godine za iste studijske programe u upravljanju i odlučivanju

Principi na kojima se zasniva djelatnost Fakulteta za poslovni menadžment su: poštovanje akademskih sloboda; organizaciona autonomija; poštovanje ljudskih prava i građanskih sloboda, uključujući zabranu svih vidova diskriminacije; uvažavanje humanističkih i demokratskih vrijednosti nacionalne i evropske tradicije; uskladjivanje sa evropskim sistemom obrazovanja; afirmacija inovativnosti i konkurencije obrazovnih i istraživačkih usluga radi višeg kvaliteta i efikasnosti visokog obrazovanja; učešće studenata u upravljanju i odlučivanju o poslovima nastave i uspješnosti studiranja; jedinstvo procesa nastave i naučnoistraživačkog procesa; obezbeđivanje resursa za potreban nivo kvaliteta; otvorenost prema javnosti; obezbeđivanje znanja i vještina bitnih za okruženje; obezbeđivanje efikasnosti studiranja i kvaliteta od interesa za širu zajednicu...

Saglasno Strategiji o obezbeđivanju kvaliteta, Zakonu o visokom obrazovanju, Strategiji razvoja visokog obrazovanja u Crnoj Gori i navedenim principima definisani su i strateški ciljevi razvoja Fakulteta za poslovni menadžment.

Planirano je da nastava na akademskim master studjama POSLOVNI MENADŽMENT otpočne u narednoj školskoj 2019/20 godini što bi moglo biti realno i ostvarivo imajući u vidu obim prethodno započetih i realizovanih aktivnosti.

Prema navedenim normama iz Zakona o visokom obrazovanju i Pravilniku o upisu studenata Fakultet raspisuje konkurs za upis na akademske master studije do broja studenata utvrdjen licencom. Konkurs se može ponoviti ako se ne prijavi dovoljan broj u prvom roku. Procedure za upis su transparentne a sa studentima se potpisuje Ugovo o studiranju.

Na akademske master studije se mogu upisati, u skladu sa principima Bolonjske deklaracije, a koji poštuje i primenjuje Fakultet za poslovni menadžment, kandidati

koji su stekli diplomu **bachelor (trogodišnji studij, 180 ECRS)**. Svi prijavljeni kandidati za upis imaju jednak tretman a sve procedure su jasno definisane, počev od prijema dokumenata do utvrđivanja konačne rang liste.

Fakultet za poslovni menadžment ima sva akta koja su neophodna za uspješno praćenje i realizaciju nastavnog procesa na osnovnim akademskim a i višim nivoima studija (Statut Fakulteta, odluke Upravnog odbora, odluke Nastavno-naučnog vijeća Fakulteta, Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne I master studije, Pravilnik o studiranju na osnovnim I master studijama, Nastavni plan i program sa informacionim listama za sve nastavne discipline, Pravilnik o ispitivanju i ocjenjivanju i dr.

## **2. Organizaciona struktura i institucionalna organizovanost**

Analizom studijskih programa može se konstatovati da se osnovna znanja i kompetencije ogledaju prevashodno kroz:

- osposobljavanje kandidata za kvalitetno procjenjivanje stanja u finansijskim oblastima na raznim nivoima, izrada planova, analiza, predlaganje rješenja itd,
- sticanje potrebnih vještina u metodologiji istraživanja pojava i procesa,
- sticanje novih savremenijih teorijskih, strucnih i praktičnih znanja i vještina iz finansija i drugih oblasti, potrebnih znanja iz djelokruga teorije i prakse u ovim oblastima koje pokriva studijski program master studija,
- osposobljavanje za razvoj kritičkog mišljenja i praktičnog postupanja pri rešavanju relevantnih I teorijskih I praktičnih problema,
- osposobljavanje za praćenje savremenih teorijskih, praktičnih i tehničko-tehnoloških tokova i dostignuća u finansijama i drugim oblastima, itd.

Komisija konstatuje da koncipirani studijski programi u potpunosti obezbeđuju znanja, kompetencije i vještine, neophodne budućim profesionalcima u ovim oblastima zato što su structure studijskih programa i srazmjere izmedju fundamentalnih i ostalih disciplina dobro izbalansirane. Takodje, eventualne buduće korekcije, koje može da nametne praksa i potrebe mobilnosti studenata ili

medjunarodne uporedivosti nastavnih programa, je moguće izvršiti unutar dozvoljenog limita od 30 ECTS. To je dozvoljena intervencija na dogradnji programa bez dodatne akreditacije.

### **3. Podaci o master studijskom programu "Poslovni menadžment"**

Studijski program akademskih master studija "Poslovni menadžment" sastoji se iz šest modula i to:

**Modul -1: Mala i srednja preduzeća**

**Modul-2: Bankarstvo i osiguranje**

**Modul-3: Carine i porezi**

**Modul-4: Računovodstvo i revizija**

**Modul-5: Poslovno-civilna bezbjednost**

**Modul.6: Poslovna psihologija i ljudski resursi**

Svi predloženi moduli trajaće po četiri semestra, obima po 120 ECTS. Predvidjeno trajanje studija na osnovnim i master studijama je 3+2, odnosno 180 +120 ECTS. Planira se upis po 30 studenata na svakom od koncipiranih modula. Planirano je da početak primjene studijskog programa masterstudija bude 2019/20 školska godina a rukovodilac studijskog programa Poslovni menadžment bude prof. dr Dijana Medenica - Mitrović.

Koncipirani prstudijski program Poslovni menadžment ima za svrhu sticanje master diploma u oblasti Poslovnog menadžmenta tj. osposobljavanje kandidata za mnoge precizno definisane profesije i zanimanja. Kandidati će se osposobljavati da na višim nivoima pokažu menadžersko angažovanje u oblastima koje pokrivaju ovih šest modula a u državnim organima, institucijama, preduzećima u raznim granama privrede. Nosioци master diploma moći će da se angažuju u naučno-istraživačkom institucijama, u oblasti obrazovanja jer to podrazumijeva njihovu punu kompetentnost u obavljanju složenih poslova i zadataka.

Studijki program akademskih master studija omogućava dalje stručno usavršavanje i na doktorskim studijama na ustanovama koje su licencirane za doktorske studije.

Preko studijskog master programa **POSLOVNI MENADŽMENT** treba da se omogući sticanje master diploma u oblasti poslovanja: Malih i srednjih preduzeća, Bankarstva i osiguranja, Carina i poreza, Računovodstva i revizije, Poslovno-civilne bezbjednosti i Poslovne psihologije i ljudskih resursa za očekivati je da nadgrade ranije kompetentno, kvalitetno, stručno i cjelovito obrazovanje na višem nivou studija. Tako će se nosioci master diploma osposobiti za raznovrsne poslove iz ovih navedenih oblasti. Kandidatima je omogućeno kompletiranje usavršavanja na master studijama (3+2, odnosno 180 +120 Ects).

Ističemo da je svrha studijskog programa Poslovni menadžment, uskladjena sa opštom misijom i ciljevima radi pružanja teorijskog i primijenjeno-praktičnog obrazovanja čime se doprinosi povećanju broja stanovnika sa visokim obrazovanjem. Kvalitetom studijskog programa se podižu profesionalne kompetencije stručnih kadrova sa obrazovanjem na nivou mastera i doprinosi razvoju u organizacionom i funkcionalnom smislu.

Pozitivno je to što je studijskim programom dat akcenat na osposobljavanje studenata za samostalno obavljanje poslova u oblasti bankarstva i osiguranja, carinjenja robe, špedicije i osiguranja, računovodstva i revizije u savremenim uslovima, poslovima bezbednosti i ljudskih resursa itd. Takodje, bitno je da studenti na ovom nivou obrazovanja budu obučeni za procjenu rizika, pripremu potrebne dokumentacije, obračun premija osiguranja i sl., ali i da budu osposobljeni da utvrde rizik i obim rizika i likvidaciju štete u osiguranju.

Cilj studijskog programa je da se uspostavi izbalansiran odnos između teorijskih i praktičnih znanja i vještina kako bi se zaokružio set disciplina ovih zanimanja.

Reorganizacijom i osavremenjavanjem studijskih programa, kroz trogodišnje studije Poslovnog menadžmenta, studentima se na osnovnim studijama pružaju zaokružena znanja iz oblasti koje pokrivaju moduli Finansijski menadžment, Menadžment u carini i špediciji i Bezbedonosni menadžment. Ta savremena

znanja su dobra osnova za nastavak dvogodišnjih master studija, nakon ukidanja jednogodišnjih specijalističkih studija. Sa diplomom mastera iz ovih specifičnih oblasti, potrebnih svakodnevnom privrednom i društvenom životu, lakše će naći prostora na tržištu rada. Takođe, usvojena specijalizovana znanja otvaraće im prostor za pokretanje privatnog buzbisa.

Komisija ističe da akademski studijski master program **Poslovni menadžment** ima jednu veoma značajnu karakteristiku koja se ogleda u tome da svi programi, na svakom od modula, imaju set obaveznih, zajedničkih disciplina a to su: Metodologija naučno-istraživačkog rada, Poslovna etika, Poslovna logistika i Poslovno odlučivanje. Ove **obavezne zajedničke discipline** pokrivaju prvi semester na svim modulima ovog akademskog master studija a diferenciranje nastaje u drugom, trecem i četvrtom semestru master studija, kada se dodaju one discipline koje čine osnovnu karakteristiku konkretnog modula. Stiče se utisak da je nastavni plan master studija dobro osmišljen i da je u skladu sa standardima i kriterijumima predviđenim za akreditaciju studijskog programa na već akreditovani ustanovi. Takođe, organizacija nastave, pravila studiranja, opterećenje studenata, praćenje njihovog rada i napredovanja koncipirani su u skladu sa pravilima ECTS.

Ponudjeni nastavni programi su savremeni i, što je veoma važno, praktično primenljivi a čime je stvorena osnova za efikasno školovanje stručnjaka sa diplomom mastera za oblasti malih i srednjih preduzeća, bankarstva i finansija, carina i špedicije, računovodstva i revizije, osiguranja, iz oblasti bezbednosti, ljudskih resursa itd. Konceptija ovog master studijskog programa traži i odgovarajući, nov pristup u njegovoj realizaciji, dobru koordinaciju u radu sa studentima kako bi se nastavni sadržaji što efikasnije realizovali u skladu sa potrebama i usvojenim principima.

Kako se navodi u ponudjenom materijalu za akreditaciju, nastavu će na Fakultetu za poslovni menadžment izvoditi poznati profesori iz zemlje i inostranstva kao i poznati i potvrđeni naučnici i pedagozi iz oblasti finansija, carina i špedicije i oblasti bezbjednosti. Komisija ocjenjuje da se radi o autoritetima u pomenutim oblastima koji će uspješno kombinovati i implementirati teoriju i praksu u

nastavnom i obrazovnom procesu a da će to biti od neprocenjive koristi za razvoj stručnjaka u ovim oblastima koje treba osposobljavati za rješavanje mogućih teorijskih i problema realne prakse.

Komisija sugeriše organizatorima nastavnog procesa da imaju u vidu srazmjerno opterećivanje realizatora nastavnih programa kako bi se ovi savremeni i praktično primenljivi nastavni programi efikasno i uspješno realizovali.

### **Analiza potreba za obrazovanjem kadra**

Akademski naster studij Poslovni menadžment nudi obrazovni profil sa izbalansiranim odnosom teorijskih i praktičnih znanja i kompetencija po svim modulima tako da treba očekivati da studijski program bude atraktivan i privlačan studentima a da će oni moći lakše da dodju do posla na berzi rada. Brzi globalni ekonomski razvoj i tokovi globalizacije usložnjavaju finansijske i robne tokove koji imaju izreženu cikličnost zbog različitih uzroka. Robni i finansijski tokovi kod nas ne mogu ostati po strani od svjetskih gibanja u ovim oblastima i neutralni od takvih gibanja. Otuda je sve veća potreba za stručnjacima koji su stekli kompetencije za profesionalno obavljanje finansijskih poslova i drugih administrativnih i sličnih poslova koji prate robne i finansijske tokove za potrebe ne samo izvršne vlasti već i potrebe različitih privrednih društava. Nova dinamika razvoja uslovljava odgovarajući nadzor nad stabilnošću robnih i finansijskih tokova tako da je neophodno unapredjivanje kvaliteta u oblasti obrazovanja za oblast finansijakog poslovanja odnosno povećanje kompetencija studenata i na osnovnim a pogotovo na master studijama kako bi bili osposoblejeni za rješavanje mogućih problema i finansijskih prijetnji. Imajući u vidu ove tokove može se očekivati sve veća potražnja za stručnjacima koji savladaju ove modernije studijske master programe, koncipirane od teorijskih i praktičnih znanja i kompetencija.

Slične tendencije se mogu očekivati kada je u pitanju porast tražnje za stručnjacima profesionalcima za oblast računovodstva, poreza, carina, špedicije, ali i oblast bezbednosti. Porast obima robnih tokova je dobra šansa da što veći broj profesionalaca za oblast carinskog poslovanja, oporezivanja i osiguranja, za ažurno praćenje i carinjenje, osiguravanje roba itd. Bujanje robnih tokova uslovljava porast tražnje za špediterskim uslugama, uslugama carinjenja i osiguranja, tako da

je realno očekivati porast tražnje za stručnjacima koji su prošli ove akademske studijske master programe.

Treba očekivati da predloženi nastavni planovi i programi po modulima budu atraktivni mladim ljudima jer im se nude moderna osnovna temeljna znanja iz oblasti finansija i bankarstva, malih i srednjih preduzeća, računovodstva i revizije, caruna, špedicije i bezbednosti itd.. Tako koncipirani programi mogu da odgovore potrebama društva koje je u tranziciji i koje se brzo razvija. Znanje stečeno na ovim studijskim programima doprinijeće efikasnijem odvijanju finansijskih i drugih tokova, lakše i efikasnije odvijanje carinskih, špediterskih poslova, poslova osiguranja i bezbednosti, čime se jača konkurentnost naše privrede. Svakako da su ovi tokovi u direktnoj vezi sa tražnjom za stručnjacima iz ovih oblasti.

Za realizovanje predloženog studijskog programa Poslovni menadžment povoljna je okolnost što se dio nastave može realizovati uz konstruktivnu saradnju i pomoć partnerskih institucija, što je u skladu sa mobilnošću i nastavnika i studenata.

### Studenti

Pripremanjem modernog master studijskog programa Poslovni menadžment stvaraju se preduslovi da se u radu sa studentima realizuju kvalitetni nastavni sadržaji ali i **obogate forme rada** sa njima kao što su interaktivnost, seminari, vježbe, kreativne radionice. Bitno je da studenti budu u centru obrazovnog procesa, da se novim načinom rada postigne stalno i aktivno učešće studenata u obrazovnom procesu..

Broj novoupisanih studenata, po 30 studenata po modulu, treba da omogući kvalitetno izvođenje nastave uz aktivno praćenje realizacije nastavnog plana i programa od strane samih studenata.

Upis studenata na osnovne i master studije je definisan Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu osnovnih, odnosno četvrtu godinu akademskih studija. Upis se obavlja u junu, julu i avgustu, zavisno od priliva studenata. Postupak upisa je na konkurentskoj osnovi i cio postupak je transparentan, jasno definisan, saglasno principima Bolonjske deklaracije.

Aktivan rad nastavnika i studenata na kvalitetnoj realizaciji modernih studijskih master programa je pokazatelj stepena njihove zajedničke odgovornosti u obrazovnom procesu. Obogaćivanjem formi rada (vježbe u manjim grupama, seminarski radovi, konsultacije itd) studenti postaju aktivni, zainteresovani učesnici obrazovnog procesa. Jer sami učestvuju u kreiranju sopstvenog obrazovanja, učestvuju u usvajanju novih modernih znanja, u podizanju kvaliteta nastave, učestvuju u procesima upravljanja institucijom, u studentskom životu, radu Studentskog parlamenta, organima upravljanja itd. Studenti imaju mogućnost da putem anonimne studentske ankete procjenjuju kvalitet nastave, kvalitet studijskog programa, rad nastavnika i saradnika itd.

## **5. Resursi za realizaciju osnovnih akademskih studija**

### **5.a Ljudski resursi**

U realizaciji studijskog programa master studija Poslovni menadžment uzeće učešće kompetentni nastavnici i saradnici iz Crne Gore i okruženja (dio 3.1). Spisak nastavnika i saradnika koji će učestvovati u realizaciji ovog studijskog programa dostavljen je uz Zahtjev za akreditaciju. Obavezne, zajedničke discipline, planirane po godinama studija predloženih modula i one discipline koje daju specifičnost samim modulima, pokrivaće nastavnici koji imaju naučna zvanja od docenta, vanrednog profesora i redovnog profesora. I sastav i stručnost angažovanih nastavnika treba da garantuje postizanje očekivanih rezultata, odnosno ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak master studija. Na osnovu spiska ukupnog broja angažovanog osoblja, a prema dostavljenim ugovorima o radu, u stalnom i dopunskom random odnosu. može se konstatovati da Fakultet ispunjava Zakonom propisane standarde kada je u pitanju broj nastavnika u akademskim zvanjima. Njima u radu pomaže oko deset saradnika. Broj nastavnika, angažovanih na realizaciji ovog studijskog master programa sa kojima je sklopljen ugovor o

radu, odgovara odredbama Pravilnika o akreditaciji studijskih programa, tako da je spisak potencijalnih mentora na master studijama dosta širok..

Niz poslova koji se odnose na studentska pitanja, ispitnu procedure, pravna pitanja, poslove računovodstva, biblioteke i druge obavlja će administrativno osoblje Fakulteta.

#### 5.b Poslovni prostor

Imajući u vidu djelatnost Fakulteta, broj studenata, rad u grupama, rad u prijedpodnevnim i poslepodnevnim terminia isl., ukazuje na ispunjenost uslova za realizaciju ovog studijskog programa. Prostorije kojima Fakultet za menadžment raspolaže, omogućavaju odvijanje teorijske i praktične nastave. Fakultet raspolaže sa četiri učionice za izvodjenje teorijske nastave sa ukupno 224 mjesta, što pokazuje da je ispunjen kriterij od 1,25 m<sup>2</sup> po studentu. Na Fakultetu postoji 12 mjesta za nesmetan pristup i boravak lica sa invaliditetom. Biblioteka, adekvatne površine, koristi se i kao čitaonica. Studentima je na raspolaganju i prostor Gradske biblioteke i čitaonice "Ivo Vučković" kojoj je Fakultet ustupio određeni bibliotečki fond udžbevika i druge literature. Takodje, Fakultet raspolaže prostranom računarskom salom sa 26 računara koji su povezani na internet. Sve ostale učionice su opremljene računarom i video-projektorom za izvodjenje nastavnih aktivnosti. Studenti mogu da koriste druge objekte za svoje vannastavne aktivnosti: kada je u pitanju sportsko-rektreativna djelatnost tu je sportska dvorana "Topolica" a za kulturne aktivnosti mogu da koriste proctor JP" Kulturni centar" Bar.

Akademskom osoblju stoje na raspolaganju tri prostorije. Studentska služba raspolaže sa dvije kancelarije, površine 24,63 m<sup>2</sup>. U njima je instalirana informatička oprema i Baza podataka studenata. Slučba je vezana na internet pa studenti i nastavnici imaju svoje e-mail adrese, bitne za komuniciranje. Računovodstveni poslovi su povjereni Agenciji za računovodstvene poslove "Numerus" d.o.o. Bar.

Može se konstatovati da Fakultet raspolaže adekvatnim nastavnim sredstima i opremom koje je u funkciji efikasnog odvijanja teorijske i praktične nastave u

skladu sa nastavnim planom i programom master studija, što je u korelaciji sa planiranim ishodima učenja.

#### 5.c Finansiranje

Fakultet za poslovni menadžment od svog osnivanja nije imao finansijskih teškoća i redovno je izmirivao zarade zaposlenih sa zakonskim obavezama prema porezima i doprinosima, obaveze prema dobavljačima, pokrivaio režijske troškove, štampanje udžbenika i druge materijalne troškove..

Osnovni izvor prihoda Fakulteta čine školarine studenata. Svi studenti master studija su **samofinansirajući** i većina od njih sami finansiraju svoje studije u skladu sa potpisanim ugovorom o studiranju. Školarine su, uglavnom, redovno izmirivane. Povremeni zastoji su vezani sa finansijskim mogućnostima studenata odnosno njihovih roditelja, kašnjenja zarada i drugih promanja. U takvim situacijama su korišćene mjere reprograma obaveza, racionalizacija troškova uz domaćinsko poslovanje. Bilo bi višestruko korisno uključivanje i nastavnika i studenata master studija u nacionalne i međunarodne projekte.

#### 5.d Infrastrukturni resursi

Fakultet za poslovni menadžment raspolaže respektabilnim poslovnim prostorom a koji je opremljen modernom opremom, povezanom na internet. Korišćenje opreme i pristup opremi je dobro regulisan jer omogućava široku komunikaciji sa okruženjem, kada je u pitanju korišćenje opreme za potrebe naučnoistraživačkog rada idr. I studenti i nastavnici mogu koristiti pogodnosti koje im pruža pristup bazama podataka itd.

#### 5.e Kompetentnost akademskog osoblja

Fakultet za poslovni menadžment je obezbijedio odgovarajući nastavnički kadar. Sastav i stručnost predmetnih nastavnika, od kojih je preko 40% redovnih i vanrednih profesora, garantuje da će se postići očekivani ishod učenja tokom studija na ovom master studijskom programu. Radi se o nastavnicima koji imaju dugogodišnje nastavničko i pedagoško iskustvo ali i praktično iskustvo iz oblasti poslovanja malih i srednjih preduzeća, bankarstva i poslovnih finansija, iz oblasti

računovodstva i revizije, civilne bezbednosti, carina i oporezivanja, osiguranja, poslovne psihologije i ljudskih resursa itd. Njihov rad se može mjeriti i brojem publikovanih naučnih i stručnih radova, učešćem na domaćim i međunarodnim naučnoistraživačkim projektima, skupovima itd. Sve poslovne koordinacije na svim nivoima studijama obavlja dekan Fakulteta prof. dr Milenko Radoman sa svojim pomoćnim osobljem.

#### 5.f Monitoring i kvalitet osnovnih akademskih studija

Na Fakultetu za poslovni menadžment se kontrola kvaliteta uzima kao stalan proces a koji se sprovodi kontinuirano metodologijom anketiranja studenata, kontrolom načina i redovnosti odvijanja nastave, kontrolom načina ispitivanja i ocjenjivanja na ispitima. Kontrolu sprovode lica koja rukovode studijskim programima, uz obavezu da se redovno analizira efikasnosti nastavnih aktivnosti.

Strategija obezbedjivanja kvaliteta, što se, pravom, može smatrati novim pristupom obrazovnom procesu, zasniva se:

- na opredeljivanju Fakulteta da **sistematski i neprekidno** radi na unapredjivanju kvaliteta svojih studijskih programa;
- odredjivanju **subjekata-nosilaca** obezbedjivanja kvaliteta uz definisanje njihovih prava i obaveza (stručna tijela, studenti, nastavno osoblje);
- **identifikovanje oblasti obezbedjivanja kvaliteta** (studijski programi, nastava, istraživanja, vrednovanje studenata, udžbenici i literature, resursi, nastavna podrška, vrednovanje procesa upravljanja i dr.);
- opredeljivanje za **izgradnju institucionalne kulture kvaliteta**;
- povezanost **obrazovne, naučnoistraživačke, umjetničke i stručne djelatnosti**;

Fakultet je na temelju usvojene Strategije obezbedjivanje kvaliteta stvorio realne preduslove da nastavno osoblje stalno radi na unapredjivanju kvaliteta studijskog master programa, a da uz konstruktivnu saradnju sa studentima, budu blagovremeno uradjene neophodne procjene i ocjene svih nastavnih aktivnosti i ocjene rada nosilaca tih aktivnosti od strane samih studenata.

## Zaključak Komisije

Komisija za akreditaciju akademskog master studija "**Poslovni menadžment**" na Fakultetu za poslovni menadžment u Baru, analizirala je Zahtjev za akreditaciju pomenutog studijskog programa i ostalu relevantnu dokumentaciju te na osnovu toga konstatuje da Fakultet za poslovni menadžment Bar ispunjava uslove, standarde i normative predviđene Zakonom za organizovanje akademskog studijskog master programa. Studijski program **Poslovni menadžment, sa modulima u njegovom sastavu**, koncipiran je kao moderan i kvalitetan studijski master program, uskladjen sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima a obezbijedjeni su kadrovski i materijalni resursi neophodni za njegovu realizaciju.

Na osnovu svega prethodno navedenog Komisija podnosi Agenciji za kontrolu i obezbedjivanje kvaliteta visokog obrazovanja

## PRIJEDLOG

Da se Fakultetu da poslovni menadžment iz Bara izda sertifikat o akreditaciji master akademskog studija "**Poslovni menadžment**".

Komisija za akreditaciju

Prof. dr Janko Radulović, s.r.

Prof. dr Milanko Čabarkapa, s.r.

Prof. dr Rajko Gnjata, s.r.

Podgorica, 05.04.2019.g.